

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

29.12.2018 № 07-3124

На № _____ від _____

Уповноваженому Верховної Ради
України з прав людини

Денісовій Л. Л.

Щодо результатів аудиту

Шановна Людмила Леонтіївно!

На засіданні Рахункової палати 04.12.2018 розглянуто і затверджено Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на виплату компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, і за підсумками обговорення прийнято рішення.

За результатами аудиту Рахункова палата зробила висновок, що діюча система виплати компенсацій та допомог громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, є **неефективною**, оскільки фактично ґрунтується на нормативно-правових актах, **розміри виплат за якими тривалий час не переглядалися і наразі не відповідають вимогам Закону України від 28.02.1991 № 796 «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (далі – Закон № 796)**, що призводило у періоді, що перевірявся, до **порушення прав постраждалих громадян на соціальний захист** і, відповідно, звернень до суду, а також створювало соціальну напругу серед таких громадян. Окремі виплати, передбачені чинним законодавством, **взагалі не здійснювалися у 2017 році**.

Гарантії держави щодо соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на сьогодні поширюються на **1,8 млн. осіб, серед яких понад 106,3 тис. осіб з інвалідністю та 368 тис. потерпілих дітей**. Разом з тим у сфері соціального захисту постраждалих громадян залишається багато проблемних питань, які **не вирішувались протягом тривалого часу**.

У **2017, 2018 роках** Міністерству соціальної політики України (далі – Мінсоцполітики) за КПКВК 2501200 «Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» законами про державний бюджет затверджено бюджетні призначення у загальній сумі **1919,7 млн грн щороку**. Обсяги бюджетних призначень, виділених за КПКВК 2501200, **протягом останніх трьох років не збільшувалися, навіть зменшені порівню із бюджетними призначеннями на 2015 рік**. Видатки, передбачені у межах цієї бюджетної програми **на виплату компенсацій та допомог постраждалим громадянам**, у 2017 році становили **1027,5 млн грн**, у 2018 році – **1023 млн грн**, тобто **53 відс. затверджених бюджетних призначень на рік**.

Затверджений у законах про Державний бюджет України на 2017 та 2018 роки обсяг бюджетних призначень **був недостатнім для забезпечення повного виконання вимог Закону № 796**. Під час розгляду Мінфіном бюджетного запиту Мінсоцполітики **не враховувалась** реальна потреба у коштах державного бюджету, що не дало змоги забезпечити громадян, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, виплатами грошових компенсацій та допомог відповідно до вимог Закону № 796.

Кабінетом Міністрів України **не забезпечено законодавчо встановлені права** постраждалих від Чорнобильської катастрофи громадян, віднесених до категорій 1 і 2, які, як і раніше, **обмежувалися в частині визначення розмірів грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування**, розміри якої Урядом **останні три роки не змінювались**.

Наказами Мінсоцполітики розміри грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування на 2017 та 2018 роки визначено на рівні розмірів, встановлених у 2015 році. Враховуючи зростання цін протягом останніх років, розміри цієї компенсації залежно від категорії осіб були у **2,6 та 2,9 рази меншими порівняно із розмірами, розрахованими згідно з вимогами Закону № 796**, що призвело до **недотримання Фізіологічних (медичних) норм забезпечення продуктами харчування** постраждалих громадян, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.1992 № 258 «Про норми харчування та часткову компенсацію вартості продуктів для осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (далі – Норми харчування), які при цьому **не переглядались вже більше 26 років**.

Фіксовані розміри виплат **щорічної допомоги на оздоровлення** громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи **не переглядались більше 13 років (з 2005 року)**, є **на сьогодні мізерними** (від 75 грн до 120 грн залежно від категорії постраждалих громадян) і фактично **унеможливають проведення оздоровлення**.

У 2017 році виплату грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки в Україні громадянам, віднесеним до категорії 1, одному із батьків дитини з інвалідністю або особі, яка їх замінює, відповідно до пункту 4 частини першої статті 20 та статті 30 Закону № 796 **Кабінетом Міністрів України та Мінсоцполітики взагалі не забезпечено**. Невизначення Кабінетом Міністрів України у 2017 році розмірів середньої вартості путівки **позбавило найбільш уразливі категорії постраждалих громадян можливості реалізувати своє право** на отримання цієї компенсації, гарантоване Законом № 796.

При цьому і **затверджена у 2018 році середня вартість путівки** для виплати грошової компенсації **замість путівки у сумі 481 грн фактично позбавляє зазначених громадян будь-якої можливості отримати санаторно-курортне лікування**.

Грошова компенсація **на харчування потерпілих дітей (180 – 190 грн на місяць (9,5 грн на день))** до квітня 2017 року не змінювалась протягом шести років та лише на третину забезпечувала Норми харчування. Водночас **збільшені удвічі до 360-380 грн розміри щомісячної грошової компенсації на харчування**

потерпілих дітей становили **65-82 відс. розмірів**, розрахованих відповідно до Норм харчування залежно від віку дитини.

Незадовільним залишається рівень забезпечення громадян компенсацією за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території. На сьогодні у Житомирській області на черзі для отримання компенсації за втрачене майно, яка рахується з 2006 року, перебуває **1171 особа**, з них **1139 осіб, або 97,3 відс., поставлених на чергу за рішеннями судів**. Сума кредиторської заборгованості з виплати цієї компенсації на 01.07.2018 становить **102 млн. гривень**. Аудитом засвідчено, що внаслідок зволікання Мінсоцполітики з прийняттям управлінських рішень у частині спрямування коштів на виплату компенсації за втрачене нерухоме майно з урахуванням судових рішень, **18 громадян**, поставлених на чергу **за рішеннями судів** (більшість ще десять років тому), були позбавлені можливості у 2017 році **у порядку черговості** отримати компенсацію за втрачене нерухоме майно на загальну суму **1,8 млн гривень**.

Чинна законодавча база щодо соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, потребує упорядкування та удосконалення. На сьогодні не вирішено питання щодо **виконання рішення Конституційного Суду України від 17.07.2018 № 6-р**, згідно з яким зміни, внесені, зокрема, до статей 20, 21, 22, 23 Закону № 796 Законом України від 28.12.2014 № 76 «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України», **визнані неконституційними**.

За результатами розгляду цього питання Рахункова палата рекомендувала Кабінетові Міністрів України з метою відновлення прав громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, забезпечити виконання рішення Конституційного Суду України від 17.07.2018 № 6-р; віднайти можливість передбачити необхідний обсяг видатків за КПКВК 2501200 відповідно до пропозицій, наданих Мінсоцполітики при формуванні проекту закону про державний бюджет, обрахованих згідно з вимогами Закону № 796, а також можливість забезпечити виділення коштів для встановлення розмірів грошової компенсації вартості продуктів харчування для громадян, віднесених до категорій 1 і 2 осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, з урахуванням Норм харчування відповідно до статей 20 і 21 Закону № 796, підвищення розміру щорічної допомоги на оздоровлення тощо.

Відповідно до статті 37 Закону України «Про Рахункову палату» надсилаємо в порядку інформування.

З повагою

Голова

В. В. Пацкан